

antez nondū deerat humanū auxillium. ¶ Scōo obuci-
tur: qz Jo. io. dicitur. Mercenarius autē q nō est pastor
videt lupū venientem et fugit. Unde vñ q nō fuerit bo-
nus pastor. Rñ ideo dicēdū est: q aliqui qñt psona prela-
ti tñ: aliquādo cum plato totus populus. Qñ qñt pla-
tus solus: tunc debet cōmittere curā alteri et absentare
se. Et sic fecit hic paulus. Et iō dicit glo. q licet fugeret:
tñ fuit ei cura de ouibus: bono pastori i celo sedenti eas
cōmendando: et vtilitati eoz se p fugā preseruando. Qñ
vero querit totus grex: tunc vñ preponere vtilitatē et sa-
lutē gregis saluti corporis sui. ¶ Nota autē q est quedā
fuga humilitatis: qñ quis fugit honores: sicut xps fugit.
Jo. 6. Lū vidisset q vellent eū eligere in regē fugit. Sic
Saul cū elect⁹ fuit i regē abscondit se domi. pmi Reg. io.
Quedā vō fuga ē cautele: qñ. s. fugit pericula vt pferuet
ad maiora: sic Helias fugit pp iezebel: terty Reg. io. Et
sic apls hic fugit man⁹ prepositi. CAPI. XII.

Sgloziari oportet: nō expedit q
dem. Veniā autem ad visioēs: et
reuelatiōes domini. Scio homi-
nē in xpo ante annos quatuorde-
cim siue in corpore siue extra cor-
pus nescio: deus scit: raptus huiusmodi vsqz
ad tertium celum.

¶ Posita sua cōmēdatione q̄tuz ad mala ppeffa: hic cō-
sequenter apls commendās ostendit preeminētiā
sue dignitatis q̄tuz ad bona diuinitus recepta. Prima
autē gloziatio fuit de infirmitatibus. Ista vō ē de bonis
eius. Unde circa hoc duo facit. Primo cōmendat se de
bonis susceptis diuinitus. Scōo excusat se de hac com-
mendatione q̄ hoc fecerit quasi coactus ibi. (Fact⁹ fuz
insipies rē.) Circa primū duo facit. Primo extollit ma-
gnitudinē eoz que sunt sibi collata a deo. Scōo manife-
stat remediū infirmitatis sibi adhibitum q̄ piculus sup-
bie ibi. (Et ne magnitudo rē.) Circa primū duo facit.
Primo ponit bonum sibi diuinitus collatū. Scōo ostē-
dit quomō se habuit in gloziando de hō bono ibi. (Pro
hō gloziabor rē.) Circa primū duo facit. Primo ostēdit
q̄ sit hoc sibi collatuz diuinitus in generali. Scōo vero
in speciali ibi. (Scio hoiez rē.) Bonū autē apostolo col-
latum diuinitus sunt reuelationes sibi diuinitus facte:
et de istis vult hic gloziari. Unde dicit. Si gloziari opor-
tet. i. qz gloziari opz pp vos: tñ fm se nō expedit: qz q glo-
riatur de bono recepto incidit in periculū amittendi qd
habet. Ecc. 4. 3. Aperti sunt thesauri. s. virtutū p gloria-
tionē inanē: et euauerūt nebulę sicut aues. Et hoc signi-
ficat in ezechia. Esa. 39. quādo ostēdit thesauros dom⁹
dñi nuncys regis babylonis. Et licet simpliciter nō ex-
pediat gloziari: tñ aliquādo propter aliquā specialē cāz
pōt homo gloziari: sicut ex premis manifestum est. Et
ideo dicit. Quia gloziari oportet: iō dimissis cōmēdatio-
nibus de infirmitatibus: veniā cōmendādo me ad visio-
nes et reuelationes dñi. Ubi notanduz ē q̄ differentia ē
inter visionē et reuelationē. Nā reuelatio includit visio-
nē et nō ecōuerso. Nā aliquādo vident aliqua quoz in-
tellectus et significatio est occulta videnti: et tunc est vi-
sio solū. Sicut fuit visio pharaōis et Nabuchodonosor
Dan. 2. et Hen. 4. Sed qñ cū visione habet significatio
intellectus eoz q̄ vident: tūc ē reuelatio. Uñ q̄tum ad
pharaonē et nabuchodonosor visio de spicis et de statua
fuit solū visio: s̄ q̄tum ad Joseph et Danielē q̄ significa-
tionē visoz habuerūt fuit reuelatio et pphetia. Utrūqz
autē. s. visio et reuelatio qñqz qdē sit a deo. Dan. 2. Est de i

celo reuelans mysteria. Osee. 12. Ego visiones multipli-
caui eis. ps. Reuela oculos meos rē. Qñqz vero a malo
spū. Jere. 23. Propete pphetabāt in Baal. Aplo autez
facta ē et visio et reuelatio: qz secreta q̄ vidit plene intel-
lexit a dño nō a malo spū. Uñ dicit dñi. Est autē reuela-
tio amorio velamenti. Pōt autem esse duplex velamē.
Unū ex parte vidētis: et hoc ē infidelitas vel peccatum
vel duricia cordis: et de hoc supra tertio. Usqz in hodie-
nū diez velamē rē. Aliud ex pte rei vise: qñ. s. res spūalis
proponitur alicui sub figuris rez sensibiliū: et de hoc di-
citur. Numeri. 4. Qz sacerdotes tradebant leuitis vasa
sanctuary velata: qz. s. debiliores nō possunt spiritualia
capere. fm q̄ in seipsis sunt. Et iō dñs loquebatur turb⁹ i
parabolis. Mat. 13.

¶ Cōsequēter visiones et reuelatiōes hō manifestat apo-
stolus in speciali loquēs de se tanqz de alio. Unde dicit
(Scio hoiez i xpo rē.) Et pōt duas visioēs. Prima incipit
hic. Secūda vō incipit ibi. (Et scio hō hoiez in xpo rē.)
Circa primā aut visioēs vñt apostolus quadas distinc-
tione. Dicit. n. se circa hō reuelationē scire qdas et qdas
nescire. Dicit autē se scire certa. s. videntis cōditionē. Unō
scio hoem in xpo. Visionis tēpus: qz añ annos quatuor-
decim. et visionis fastigiū: qz raptus vsqz ad tertiu celuz.
Dicit autē se nescire videntis dispositionē: qz siue i corpo-
re siue extra corp⁹ nescio. ¶ Videam⁹ ergo ea q̄ sciuit:
vt p nota ad ignota facili⁹ puenire possimus. Et pmo vi-
dentis cōditionē q̄ ē laudabilis: qz in xpo. i. pformē xpo.
¶ S̄ 3. In xpo nullus ē: nisi q̄ hō charitatē: qz prie Jo.
4. of. Qui manet in charitate i deo manet. Ergo sciuit se
habere charitatē: qd est hō illud. Nescit homo vtz odio
vel amore dignus sit rē. ¶ Rñ ideo q̄ esse in xpo pōt in-
telligi dupliciter. Uno mō p fides et fidei sacramentuz.
fm illud apostoli. Gal. 3. Quotquot baptizati estis: xpm
induisistis. s. p fidē et fidei sacramentuz. Et hoc modo sciuit
se apls in xpo esse. Alio mō dē alijs esse in xpo p chari-
tatē: et hoc mō nullus scit se esse i xpo certitudinali: nisi
p qdas experimēta et signa: inq̄tuz sentit se disposituz et
cōiunctuz in xpo: ita q̄ nullo mō ēt pp mortē pmitteret se
separari ab eo. Et hoc de se expertus erat apostolus cui
dicebat. Ro. 8. Certus. n. sum q̄ neqz mors neqz vita rē.
separabit nos a charitate. Unde potuit habere hō signa
q̄ esset in charitate xpi. ¶ Scōo visiois tps qd fuit cō-
ueniens: qz ante annos quatuordecim: qz quatuordecim
anni transfacti erant ab eo tpe quo viderat visioēs vsqz
ad tps qñ scripsit hanc epistolā. Qñ eniz hanc epistolā.
scripsit nondū apostolus erat positus in carcere. Et sic
videt q̄ fuit circa principiū impery neronis a quo post
multuz tempus occisus fuit. Unde si computemus an-
nos descendētes a principio ipery neronis vsqz ad qua-
tuordecim annos manifeste apparet: q̄ apostolus habuit
has visioēs in principio sue cōuersionis. Ipse enim cō-
uersus fuit ad xpm anno quo xps passus est. Xps autem
passus est circa finem tybery cesaris: quo mortuo succes-
sit ei Hay⁹ imperator qui vixit quatuor annis: post quē
nero factus est imperator. Et sic inter tyberiu et neronē
fluxerunt quatuor anni. Et sic additis duobus annis d
tempore tybery: quia nonduz mortu⁹ erat: qñ Paulus
fuit uersus et octo d tempore neronis: qd fluxerat vsqz
ad tempus qñ scripsit hanc epistolā: relinquit q̄ a tēpo-
re sue uersionis vsqz ad tempus quo hanc epistolā scri-
psit fuerunt anni quatuordecim. Et ideo quidā dicūt sa-
tis probabiliter q̄ apostolus has visioēs habuit in illo
triduo quo post prostrationem suam a dño stetit neqz vi-
dens neqz manducans neqz bibens. Act. 9. Cōmemorat
autē tempus sue uersionis apls: vt ostendat: q̄ si a tpe

sue cōuersionis tñ erat gratus xpo vt talia sibi ostēderet: q̄to magis post quattuordecim ānos cuz p̄fecerit z in auctoritate apud deū z in v̄tutibus z gr̄a. Tertio videamus fastigiū v̄sionis q̄d quidē ē excellēs: qz raptus vsqz ad tertium celum. ¶ Sed sciēduz q̄ aliud est furari z aliud rapi. Furari q̄dem pp̄rie est cuz res alicui latēter aufertur. Unde Hēn. 4. dicebat Joseph. Furtim sublati sum. Sz rapi pp̄rie dicitur quod subito z per violentiam aufertur. Job. 6. Sicut torrēs raptim. i. subito z rapide transit in cōuallibus. Inde est q̄ p̄dones qui violēter expoliāt dicunt raptos. Sz attende q̄ aliq̄s hō d̄r rapi ab hoibus: sicut Enoch. Sap. 4. Raptus est ne malicia rē. Aliq̄s rapit aia a corpore. Luc. 12. Stulte hac nocte aiam tuā rē. Aliquan do aliq̄s d̄r rapi a seipso q̄ p̄pter aliqd homo efficitur ex seipm: z hoc est idēz q̄ extasis. Sed z extra seipm efficit homo z per appetitiuaz v̄tutē z p̄ cognitiuā. Per appetitiuam enī v̄tutē homo est solū in seipso q̄ curat q̄ sunt sua tñ. Efficit v̄o extra seipm q̄ nō curat que sunt sua sz que perueniunt ad bona alioz. z hoc facit charitas. p̄. 1. Cor. 13. Charitas nō querit que sua sunt. Et de hac extasi dicit Dion. 4. ca. de diuinis noibus. Est autē extasim faciēs diuus amor nō sinens amatozē sūi p̄suis esse sed amatoz. s. rerū amatarū. Scdm̄ cognitiuā v̄o aliquis efficitur extra se q̄ aliquis extra nālem modū hoīs eleuatur ad aliqd videntium: z de isto raptu loquitur hic ap̄s. ¶ Sed sciēduz q̄ modus nālis humane cognitionis est vt cognoscat simul per vim mentalem que est intellectus z corporales que est sensus. Et inde est q̄ homo nō habet in cognoscēdo liberū iudiciū intellectus nisi quādo sensus fuerint in suo vigore bene dispositi absqz aliquo ligationis impedimēto: alias cū impediunt etiā iudiciū intellectus impediūt: sicut in vor mētibus patet. Tūc ergo homo efficit extra se fm̄ cognitiuā quādo remouetur ab hac nāli dispositiōe cognitionis que est vt intellectus ab vsu sensuū z sensibiliū rerū abstractus ad aliqua vidēda moueat. Qd̄ q̄dem cōtingit dupliciter. Uno modo per defectuz v̄tutis v̄ndecūqz talis defectus p̄tingat: sicut accidit in freneticis z alijs mēte captis. z hec quidē abstractio a sensibus nō est eleuatio hominis sed potius depressio: qz v̄tus eozū debilitatur. Alio v̄o modo per v̄tutem diuinam: z tunc pp̄rie dicitur eleuatio: qz cū agens assimilet sibi patiens abstractio que fit v̄tute diuina z est supra hoīem: est aliquid altius q̄ sit hoīs nā. Et ideo raptus sic acceptus diffinitur sic. Raptus est ab eo q̄d est fm̄ nām in id q̄d est supra nām in vi superioris nature eleuatio. In qua quidē diffinitione tāgitur eius genus dum dicitur eleuatio. Causa efficiēs: qz vi superioris nature. Et duo termini motus. s. a quo z in quē cuz dicitur ab eo q̄d est fm̄ nām in id quod est supra nām. Sic ergo p̄z de raptu. ¶ Sequitur de termino raptus. s. ad quēz cuz dicitur. Usqz in tertiu celū. Notādum est autē q̄ tertiu celū tripl̄r accipitur. Uno modo fm̄ ea que sunt infra aiam. Alio mō fm̄ ea que sunt in aia. Tertio modo fm̄ ea que sunt supra animā. Infra aiam sunt oia corpora: vt dicit Augus. in lib. de vera religione. Et sic possumus accipere triplex celus: coz pozeus. s. aerēz sydereus z empyrreus. Et hoc modo dicitur q̄ ap̄s erat raptus vsqz ad tertiu celus. i. vsqz ad vidēduz ea que sunt in celo empyrreo: nō vt existeret ibi: qz sic sciret si fuisset siue in corpore siue extra corp̄. Uel fm̄ Damascenū qui nō ponit celum empyrreus possumus dicere q̄ tertiu celū ad q̄d raptus est ap̄s est supra octauā speram: vt. s. euidenter videret ea que sunt supra totā nām corporalē. Si autē accipiamus celū fm̄ ea que sunt in ipsa aia: sic celus debemus dicere aliquā altitudinē cognitionis que excedit nāle cognitionē humanā. ¶ Est autē triplex v̄sio. s. corporalis per quā videmus z cognoscimus corpo

ra spiritualia. siue imaginaria qua videmus similitudines corporum. z intellectualis qua cognoscimus naturas rez in seipsis. Nam pp̄rie obiectus intellectus est quod quid est. Diuisi modi autē v̄siones si fiat fm̄ nālem modū. puta si video aliquid sensibile si imaginor aliquid plus v̄sioz si itelligo per fantasmata nō possunt dici celus. Sed tunc quelibet istoz dicitur celus quādo est supra nālem facultatē humane cognitionis. puta si aliquid vides oculis corporalibus supra facultatē nature: sic es raptus ad p̄mū celū: Sicut balthasar raptus est vidēs manū scribētis in pariete. vt dicit Dani. 5. Si vero eleueris p̄ imaginationē vel p̄ sp̄m ad aliquid sup̄nāliter cognoscēduz: sic es raptus ad scdm celum. Sic raptus fuit petrus quādo vidit lintheuz imissum de celo. vt dicit Act. 10. Sz si aliquis videret ipa itelligibilia z naturas ipsoz nō per sensibilia nec per fantasmata sic esset raptus vsqz ad tertiu celus. Sed sciēdu est: q̄ rapi ad p̄mū celū est alienari a sensibus corporalibz. Unde cum nullus possit abstrahi totaliter a sensibus corporeis: manifestum est q̄ nullus p̄t dici simpl̄r raptus in p̄mū celus: sed fm̄ quid. Inq̄tū cōtingit aliquādo aliquē sic esse itētum ad vnū sensum q̄ abstrahitur ab actu aliorū. Rapi ad scdm celū est quādo aliquis alienat a sensu ad vidēduz quedā imaginabilia. vnde tales semp̄ p̄sueuerūt fieri in extasi. Et iō Act. 10. Quādo petrus vidit lintheum dicit q̄ scūs fuit in extasi. Paulus v̄o d̄r raptus ad tertiu celū: qz sic fuit alienatus a sensibz z sublimatus ab oibus corporalibz vt videret itelligibilia nuda z pura eo modo quo vidēt angeli z aia separata: z q̄d plus est: etiā ipsuz deus p̄ eētā: vt Augustinus expresse dicit. 12. sup̄ Hēn. ad lram. z in Hlo. z ad paulinā in libro de vidēdo deus. Nec etiā est pbabile: vt moyses minister veteris testamēti ad iudeos videret deus: z minister noui testamēti ad gētes z doctor gētū hoc dono fuerit puatus. Unde dicit ipse supra. 3. Si ministratio damnatiōis fuit in gloria rē. De moysē autē q̄ viderit deus p̄ eētā p̄z. Naz ipse a domino petiuit. Exo. 33. Ostēde mihi faciē tuā. Et licet tūc negatū fuerit sibi nō tamē dicitur q̄ dominus finaliter negauerit ei. Unde dicit Augustinus q̄ concessum fuit ei per hoc quod dicitur Numeri. 12. Si quis fuerit iter vos propheta domini rē. At vero non talis seruus meus moyses rē. palam enim et non per enigmata videt deum. ¶ Sed nūqd fieri potuisset paulo vt non raptus videret deum. ¶ Dicēdu q̄ nō Nam impossibile est q̄ deus videatur in vita ista ab homine non alienato a sensibus: quia nulla imago nullū fantasma est sufficiens medium ad dei essentiam ostendendam: ideo oportet q̄ abstrahatur z alienetur a sensibus. Tertio modo accipiendo celum fm̄ ea que sunt supra animam: sic triplex celum est triplex hierarchia angelozum: z fm̄ hoc apostolus raptus fuit vsqz ad tertiu celū: id est ad hoc vt videret essentiam dei ita clare sicut vident euz angeli superioris z prime hierarchie: qui sic vident deum q̄ immediate in ipso deo recipiunt illuminatiōes z cognoscunt diuina mysteria. Et sic vidit Paulus. Si ergo sic vidit dei essentiam sicut angeli superioris hierarchie. ergo bene videtur q̄ apostolus fuerit beatus: z per consequēs fuerit immortalis. ¶ Respondeo q̄ licet viderit deū per essentiam non tamen fuit beatus simpliciter: sed solum secundū quid. ¶ Sciēduz est autem q̄ v̄sio dei per essentiam fit per lumen aliqd: scilicet per lumen glorie: de quo dicitur in psal. In lumine tuo videbimus lumen. Sed ali quod lumen cōicatur alicui per modū passionis. alicui v̄o per modū forme inherētis: sicut lumen solis inuenitur in carbunculo z in stellis vt forma inherens. id est connaturalis effecta: sed in aere inuenitur vt forma trāsiens et nō p̄manēs: qz transit abeunte sole. Simil̄r z lumen glorie d̄r

Ad corinthios II.

placiter menti infundit. Uno modo per modum forme naturalis facte et permanens: et sic facit mentem simpliciter beatam. Et hoc modo infundit beatis in patria: et ideo dicuntur comprehendentes: et ut ita dicatur visores. Alio modo contingit lumine glorie mentem humanam sicut quidam passio transiens: et sic mens pauli fuit in raptu lumine glorie illustrata. unde etiam ipsum nomen raptus ostendit transiendo hoc esse factum: et ideo non fuit simpliciter glorificatus nec habuit dotem glorie cum illa claritas non fuerit effecta proprietate. Et propter hoc non fuit derivata ab anima in corpus: nec in hoc statu perpetuo permanit. Unum solum actus beati habuit in ipso raptu: sed non fuit beatus. Sic per hoc patet quid apostolus sciuit in suo raptu. scilicet videtur conditio nescire: visionis tempus: et visionis fastigium. ¶ Segitur quid nesciuit. scilicet vtrius esset in corpore vel extra corpus: quod tamen dicit deum scire. Unde dicit. Siue in corpore siue extra corpus nescio: deus scit. quod quidam intelligere voluerunt raptus referatur ad corpus: dicentes apostolum dixisse se nescire non quod anima esset coniuncta corpori in illo raptu an non: sed esset raptus sine anima et corpus sit: ut sit corporalis portaretur in celum sicut Abachuc portatus fuit Dani. vlt. An si anima tamen esset in visionibus dei: ut dicitur Ezechiel. 8. In visione adduxit me in terram israel. Et iste fuit intellectus cuiusdam iudei quem exprimit Hieronymus in prologo super Dani. ubi dicit denique et apostolum nescire non fuisse ausum affirmare se raptum in corpore: sed dixisse siue in corpore etc. Sed hunc intellectum Augustinus maxime improbat. id est super Hebraeos. ad Ieremiam: quod non conveniunt cum aliis verbis apostoli. Apostolus enim dicit se raptus usque in tertium celum. Unde sciuit per certo illud fuisse verum celum. Sciuit ergo an illud celum esset corporeum an incorporeum. id est res incorporea. Sed si fuit incorporeum sciuit quod corporaliter ibi raptus non potuit: quod in re incorporea non potest esse corpus. Si vero corporeus fuerat sciuit quod non fuit ibi anima sine corpore: quod anima coniuncta corpori non potest esse in loco ubi non est corpus: nisi celum corporeum dicatur similitudo celi corporei. Sed si sic apostolus non dixisset se scire quod esset raptus in tertium celum. id est in similitudinem celi: quia pari ratione dicere potuisset quod fuisset raptus in corpore. id est in similitudine corporis. Dominum est ergo secundum Augustinum quod diuinam essentiam nullus in hac vita posuit et hac mortali vita viuens videre potest. Unde dixit dominus. Exo. 33. Non videbit me homo et viuet. id est non videbit me homo nisi totaliter separetur a corpore. ita scilicet quod anima eius non insit corpori ut forma: vel si inest ut forma: tamen mens eius omnino in hac visione totaliter alienetur a sensibus. Et ideo dominum est quod hoc quod apostolus dicit se nescire: vtrius scilicet in illa visione anima eius fuerit totaliter separata a corpore. Unde dicit siue extra corpus: vel vtrius anima eius extiterit in corpore ut forma: tamen mens eius fuerit a sensibus corporeis alienata. Unde dicit. Siue in corpore. Et hoc etiam alij concedunt.

¶ Lectio. II.

Nescio huiusmodi hominem siue in corpore siue extra corpus nescio: deus scit: quoniam raptus est in paradysum: et audiuit archana verba que non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor: pro me autem nihil nisi in infirmitatibus meis. Nam et si voluero gloriari non ero insipiens: veritatem enim dicam. Parco autem ne quis me existimet supra id quod videt in me: aut audit aliquid ex me.

¶ Posito primo raptu. ponitur consequenter secundus raptus. Et duo facit. primo ponit raptus. Secundo raptus excel-

lencia ibi. (Audiuit archana etc.) Sed notandum quod Hieronymus dicit istum raptum esse alium a primo. Et si bene consideretur bis legitur aliquid de apostolo ad quod possunt isti duo raptus referri. Nam Act. 9. legitur de eo quod stetit tribus diebus non videns et nihil manducans neque bibens: et ad hoc potest referri primus raptus: ut scilicet tunc fuerit raptus usque ad tertium celum. Sed Act. 22. legitur quod factus est in templo in stupore mentis: et ad hoc refertur iste secundus raptus. Sed hoc non videtur verisimile: quod quando in stupore mentis factus fuit: missus iam fuerat in carcere apostolus: sed hanc epistolam scripsit apostolus fuisse in stupore. Et ideo videtur est quod differt iste raptus a primo quantum ad id quod raptus est. Nam in primo raptus est in tertium celum. In secundo vero in paradysum dei. Si vero aliquis tertium celum acciperet corporaliter scilicet primam accptionem celorum superius positam vel si fuerit visio imaginaria posset similiter dicere paradysum corporales ut dicitur retur quod fuerit raptus in paradysum terrestre: sed hoc est contra intentionem Augustini: secundum quem dicitur quod fuit raptus in tertium celum. id est visionem intelligibilem secundum quod in seipsis et in propriis naturis videtur. ut supra dictum est. Unde secundum hoc oportet nos non aliud intelligere per celum et aliud per paradysum: sed vnum et idem per vtriusque. scilicet gloriarum sanctorum: scilicet secundum aliud et aliud. Celum. n. dicitur altitudinem quandam cum claritate: paradysum vero quaedam iocunda suauitate. In sanctis autem beatis et angelis deum videntibus sunt excellenter hec duo: quod est in eis excellentissima claritas: quia deum vident: et summa suauitas: quia deo fruuntur. Et ideo dicuntur esse in celo quantum ad claritatem: et in paradysum quantum ad suauitatem. Esa. 66. Videbitis et gaudebitis etc. Fuit ergo vtriusque collatus apostolo. ut scilicet sublimaretur ad illam altissimam claritatem cognitionis: et hoc significat cum dicit. Ad tertium celum. et ut sentiret suauitatem diuine dulcedinis. unde dicit. in paradysum. ps. Magna multitudo dulcedinis tue etc. Apoc. 2. Vincenti dabo manna absconditum etc. Et ista dulcedo est gaudium de diuina fruitione. de qua Mat. 25. dicit. Intra in gaudium domini tui. Sic ergo patet terminus raptus: quia in paradysum. id est in eam dulcedinem: quia indeficienter reficiuntur illi qui sunt in celesti hierusalem.

¶ Sequitur consequenter ipse raptus excellentia quia audiuit archana que non licet homini loqui. Et hoc potest dupliciter exponi. Uno modo ut loqui homini construatur cum licet et loqui: et sensus est. Audiuit archana verba. id est percipit itima cognitione de secreta dei essentia quasi per verba: que scilicet verba non est licitum vtriusque homini dicantur. Alio modo ut loqui homini construatur solum cum non licet: et tunc est sensus. Audiuit verba etc. que verba non licet homini loqui homini. scilicet imperfecto. Sciendum autem quod secundum Augustinum Paulus est raptus ad videndum diuinam essentiam: que quidem non potest videri per aliquam similitudinem creatam. Unde manifestum est quod illud quod Paulus vidit de essentia diuina nulla lingua humana potest dici: alias deus non esset incomprehensibilis. Et ideo secundum primam expositionem dominum est. audiuit. id est considerauit archana verba. id est magnificentiam diuinitatis: quam nullus homo potest loqui. Dicit autem audiuit pro vidit: quia illa consideratio fuit secundum interiorum actum anime in quo idem est auditus et visus secundum quod dicitur Numeri. 12. Ore ad vos loquitur et palam etc. dicit autem illa consideratio visio in quantum deus videt in hoc: et locutio in quantum homo in ipsa instruit de diuinis. Et quia huiusmodi spiritualia non sunt pandenda simplicibus et imperfectis sed perfectis secundum quod dicitur primo Cor. 2. Sapientiam loquimur inter perfectos. ideo secundo modo exponitur quod secreta que ibi audiuit non licet mihi loqui homini. id est imperfectis: sed spiritualibus inter quos loquimur sapientiam. Prover. 25. Gloria dei est celare verbum. id est hoc ipsum quod necesse est celare magna

lia dei ptinet ad gl'am dei. ps. fm translationez Hierony mi. Tibi silet laus de. i. q. icoprehensibilis e v'bis n'ris.

C Deide cuz dicit. (Pro h' gl'iaz. r'c.) O'ndit quod se h'z ad gl'iaz. Et circa hoc tria facit. Primo ost'ndit se no gl'riari de h' reuelationibus. Seco isnuat se h're aliqd p' ter illud vnde gl'riari possit ibi. (Na si voluero r'c.) Ter tio assignat cam: q're no gl'iatu de oibus ibi. (Parco aut' ne quis r'c.) Circa p'mu sciendu est q' hoc q'd dicit. Pro h' aut gl'riabor r'c. pot' duplr legi. Uno modo vt apl's ost'ndat se esse ipz pro quo gl'iatu: vt. i. ipse sit qui vidit has vi siones. Alio modo: vt ost'ndat q' alius sit qui vidit has vi siones. Sciendu est. n. q' in hoie duo possunt c'nsiderari .i. donum dei z humana p'ditio. Si ergo aliquis gl'iatu in aliquo dono dei: vt a deo accepto illa est bona gl'ria: quia sic in domino gl'riatur: vt dictu est supra. io. Sz si gl'riat de illo dono sicut a se habito tunc mala est gl'riatio h'z. p' Corin. 4. Quid habes quod no accepisti: Si aut' accepisti quid gl'riaris quasi no accepis: Dic ergo apostolus fm hoc. p' h'z. i. visioibus z donis dei mihi collatis gl'riabor. Pro me aut' no. i. no gl'riabor inde quasi a me accepis: q' a deo habui. Sed si p' me oz gl'riari nihil gl'riabor nisi in infirmitatibus meis. i. no habeo vnde possim gl'riari: nisi de ifirma c'nditione mea. Si aut' exponat vt ost'ndat alium esse qui vidit z si ipse sit: tunc est sensus: vt quasi lo quatur de quoda alio dicēs. Pro h' gl'riabor. i. p' illo ho mine qui hoc vidit: z qui hec dona recepit gl'riabor: sed p' me quasi velim manifestare me esse talez nihil gl'riabor nisi in infirmitatibus meis. i. de tribulationibus q's patior. Sz q' isti possent sibi dicere. O apostole no est miru si no gl'riaris: q' no habes vnde gl'rieris. io apl's ost'ndit q' et p' ter illas visiones habz aliquid vnde possit gl'riari di cēs. Licet pro h'z homine gl'zier z no p' me: tamē etiā b'f p' me possim gl'riari. na si voluero gl'riari r'c. vel pro h'z tribulationibus vel p' alyz mihi a deo collatis vel etiam p' ifirmitatibus no ero ispiens. i. no ispiēter agam. Et q' re. veritatē eni dicā de alyz: de q'bus p' ter dictas visiones gl'riari possim. Dicit aut'. No ero ispiens: q' gl'riabat de his que habebat. Quādo enim gl'riat quis de his que no habet stulte gl'riatur. Apoc. 3. Dicis q' diues suz z nul lius egeo z nescis r'c. Et q' gl'riabatur ex causa sufficienti vt ex predictis est manifestuz.

C Losequēter aut' cū dicit. (Parco aut' r'c.) Ost'ndit rōnez quare no gl'riatur de oibus si pot' gl'riari. que qd' rō est vt eis parcat. Unde dicit. Parco aut' r'c. Quasi. d. Possem de pluribus alyz gl'riari: sed parco. i. parce gl'rior: vel par co vobis comēdādo me: nolens esse onerosus vobis. Naz talia mihi deus cōcessit que si sciretis reputaretis me mul to maiore: z hec sunt dona gratuita multa q' habebat apo stolus. Ex q'bus hoies huius mundi cōsueuerūt plus com mēdare hoies z maiores eos reputare q' ex gratū facienti bus. Et ideo dicit. Nolo ex gratuitis comēdari. Et io par co. i. no gl'rior. Et quare: Ne quis existimet me comēda re v' gl'riari supra id q'd videt r'c. Vel alr. homo duplr co gnoscitur. p' p' uerfationē z doctrinā suā. Apl's aut' volebat aliqua de se dicere: licet posset que excedebāt z vitaz z do ctrinā suā. Et ideo. parco aut' ne quis existimet me esse su pra id q'd videt de cōuersatiōe mea exteriori: aut audit ali quid ex me. i. ex doctrina p'dicationis z exhortatiōis z in structiōis mee: q' forte crederēt eum eē vel imortalez vel angelū. Prover. ii. Uir prudēs tacebit. puer. 29. Totū spi ritū suuz p' fert stultus. sapiēs differt r'c. Vel dicit. Parco aut' r'c. Pro detractoribus. i. p'fendo qui dicebāt euz glo riari ex elatione: z no ex causa: neq' de his que in ip'o erāt. Et io dicit. Parco aut'. i. parce gl'rior: ne quis p'fendo exti met me excedere elatiōis spiritu. supra. id. i. in aliquid q'd

videt in me vel audit ex me. i. supra posse meritorium. ps. Domine non est exaltatum cor meū r'c. Ecclici. 3. Quanto magnus es r'c.

Lectio. III.

Ne magnitudo reuelationuz extol lat me: datus ē mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphi zet. Propter quod ter dñm rogauit: vt discederet a me: z dixit mihi. Suf ficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmita te perficitur. Libēter igitur gl'riabor in ifirmi tatibus meis: vt inhabitet in me virtus ch'risti. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis: in contumelijs: in necessitatibus: in per secutionibus: in angustijs pro x'po. Cum enim ifirmo: tunc potens sum.

C Dic agit de remedio adhibito contra supbiam. Et circa hoc tria facit. Primo eniz ponit remediū adhibitu. Secū do manifestat suam orōnem de remedio remouendo ibi. (Propter q'd ter dominuz r'c.) Tertio isnuat dñi respon sionē assignātis rōnem de adhibito remedio ibi. (Et dixit mihi dñs r'c.) Circa p'mu sciendu est q' plerūq' sapiēs me dicus pcurat z p'mittit supuenire ifirmo minore morbu z vt maiore curet vel viter: sicut vt curet spasmu z pcurat fe brem. hoc euidenter in se beatus apostolus a medico aiarū dño n'ro iesu x'po factū ost'ndit. X'ps enim velut medicus aiarū sūmus ad curādū graues aie morbos p'mittit pluri mos electos suos z magnos in morbis cozpoz grauitat af fligi. z q'd pls est ad curādū maiora crimina p'mittit icide re in minora et mortalia. Inter oia v'o pctā grauius pctā est supbia. Naz sicut charitas est radix z initiu virtutuz: sic supbia ē radix z initiu oiu z viciuz. Ecclici. io. Initiū ois peccati supbia. Qd sic p'z. Charitas eniz ideo dicitur radix oium virtutū: q' iungit deo qui est vltimus finis. Unde sicut finis est pncipiū oium opabiliuz: ita charitas est pnci pium oiu virtutū. Supbia aut' auertit a deo. Supbia eni est appetitus iordinatus excellētie. Si eni aliquis appetit aliquā excellētiā sub deo si moderate quidem appetit z ppter bonum sustineri potest. Si vero no debito ordine potest quidē alia vicia incurrere. i. ambitiois: auaricie seu inanis gl'rie z h'z: tamē no est p'prie superbia: nisi quādo quis appetit excellētiā no ordinādo illā ad deū. Et ideo superbia p'prie dicta separat a deo z est radix oium vicio rū z pessimū omniū: ppter quod deus resistit superbis: vt dicitur Jac. 4. Q' ergo in bonis est maxime materia hui' vicij. i. supbie: q' eius materia est bonuz: p'mittit aliquādo electos suos impediri ex aliqua sui parte vt per ifirmitatē vel per aliquē defectū: z aliqñ etiā p' pctm mortale ab h'z bono: vt sic ex hac parte humiliētuz q' ex illa no supbiāt: z homo sic humiliatus recognoscat se suis virib' stare no posse. Unde d' Ro. 8. Diligētibus deum r'c. No quidē ex eoz pctō: sed ex ordinatiōe dei. Q' igit' apostolus magnā habebat supbiendi mām: z q'ntum ad spālem electionez q' a dño electus est. Act. 9. Uas electionis r'c. z q'ntum ad se cretoz dei cognitionē: q' hic dicit se raptuz in tertiū celuz z in paradisu z vbi audiuit archana verba que no licet ho mini loqui: z q'ntum ad malo z perpeffionē: q' supra. ii. In carceribus plurimis in ifirmitatibus. ter virgis r'c. et q'ntū ad virginale itegritatē: q' volo oēs eē sicut et ego. p' Cor. 7. Et q'ntū ad bonoz operationē: q' supra. plus oibus labo rauit. et spāliter q'ntū ad maximā sciam: qua emicuit: q' spe cialiter iflat: io dominus adhibuit ei remediū ne in super biam extolleretur. Et hoc est quod dicit. Et ne magnitudo

Paulus fuit
vigo

do reuelatiōis mihi facte extollat me in superbiā. Ecclesi 6. Nō te extollas in cogitatiōe aie tue velut thaur' rē. ps. Exaltatus autē humiliatus rē. Et dicit. vt ostēdat sibi factas fore reuelatiōes p̄dictas. Datus est mihi. i. ad meā vtilitatē rē humiliatiōe. Job. 30. Eleuasti me rē quasi sup vētum ponens rē. Datus est inq̄ mihi stimulus cruciās corpus meū p̄ infirmitatē corporis vt aia sanet: qz ad s̄fam d̄ q̄ fuit vebemēter afflic' dolore yllaco. Uel stimulus carnis mee. i. cōcupiscētie surgens ex carne mea a qua multū ifestabat. Ro. 7. Nō enī qd volo rē. Igit' ego ip̄e mēte ser uio legi dei rē. Uñ Aug. dicit. q̄ inerāt ei mot' cōcupiscētie: q̄s tñ dīna gratia refrenabat. Iste inq̄ stimulus est angelus sathane. i. angelus malignus. Est autē angelus a deo missus seu pmissus s̄z sathane: qz sathane intentio est vt subuertat: dei vō vt humiliet rē p̄batur reddat. Timeat peccator: si apls rē vas electiōis securus nō erat. De remōtiōe autē huius stimuli remouēdi sollicitus erat apls. Uñ p̄pter hoc orabat. Et hoc est q̄ subdit. Propter qd ter. rē. Ubi sciēdū est q̄ infirmus nesciēs p̄cessus medici apponentis mordax emplin rogat medicū vt remoueat: qd tñ sciens medic' causaz: q̄re faciat. s. p̄pter sanitatē nō exaudiat eū q̄tum ad voluntatē petentis: magis curās de eius vtilitate. Sic apls sentiēs stimulu sibi graue esse: ad singularis medici cōfugit auxiliū vt eū remoueat. Ter enī ex p̄resse rē deuote rogauit: vt deus tolleret ab eo. s. stimulus z. Paralip. 20. Luz ignoremus qd agere debeam' rē. Sor te pluries hoc petyt: s̄z exp̄sse rē istāter ter eū petyt vel ter. i. multoties. Ternarius enī est numerus p̄fectus. Et vere ip̄se rogādu est: qz ip̄se vulnerat rē medet. Job. 5. rē Luc. 22. Orate ne itretis i tentationē rē. Sequit' r̄sio dñi. Et dixit mihi dominus rē. Ubi duo facit. P̄rio ponit dñi r̄sionē. Scōdo r̄siois rōnē assignat ibi. (Nā virtus rē) Dicit ergo. Ego rogauit: s̄z dñs dixit mihi. Sufficit tibi rē. Q. d. Nō est tibi neciūs q̄ infirmitas recedat a te corporis qz nō est periculosa: qz nō ducetis ad ipatiētiaz cū gratia mea cōfortet te: nec infirmitas cōcupiscētie. qz nō p̄trahet te ad p̄t̄m: qz grā mea p̄teget te. Roma. 3. Iustificati gratia rē. Et vere sufficit grā dei ad mala vitāda: ad bona faciēda: rē ad vitaz cōsequēdā eternaz. p̄ Lor. 15. Gratia dei sum id qd sum rē. Ro. 6. H̄ra dei vita eterna. Sz cōtra. Jo. 15. Quicqd petieritis patrem in noie meo rē. Aut ergo paulus discrete petiuit. rē tūc debuit exaudiri. aut idiscrete: rē tūc peccauit. R̄sio dñi est q̄ de vna rē eadez re pōt hō dupl' loqui. Uno mō fm se rē nā illius rei. Alio mō fm ordinē ad aliud. Et sic cōtingit q̄ illud qd est malum fm se rē vitādu: fm ordinē ad aliud est appetēdu: sicut portio inq̄tum fm se est amara est vitāda: tamē qui considerat eaz fm ordinē ad sanitatē appetit eā. Ergo rē stimulus carnis fm se est vitādu rē affligens. inq̄tum vero est via ad virtutē rē exercitiū v̄tutis: est appetēdu. Apl̄s autē qz nōdū reuelatū ei erat illud secretū dīne puidētie vt ad vtilitatē suā cederet: considerabat sibi malus q̄tum in se est. rē iō petierat suam amotionē: nec in hoc peccauit: s̄z d̄s qui ordinauerat hoc ad bonū humilitatis sue nō exaudiu it eū q̄tum ad eius volūtātē: qd tñ sciēs postmodū apl̄s gloriabat' cū diceret. Libenter gloriabor rē. Et licet non exaudierit eū q̄tum ad voluntatē: exaudiuit tamē eum rē exaudit scōs suos q̄tum ad eius vtilitatē. Uñ dicit Dionysius in epla ad paulinū. Bonus dñs qui sepe nō tribuit qd volumus: vt tribuat qd malleamus. Rōnem autē s̄re r̄sionis subdit cōsequēter. cūz dicit. (Nā virtus rē.) Mirus modus loquēdi. Virtus in infirmitate p̄ficitur. Ignis in aqua crescit. Intelligi vero pōt hoc qd d̄. Uirt' p̄ficif in infirmitate dupl'. s. māliter rē occasionalr. Si accipiat māliter tūc est sensus. Uirt' in infirmitate p̄ficif. i. in

firmitas est mā exercende v̄tutis. Et p̄mo h̄silitatis. vt. s. dcm est. Scōdo patiētie. Jac. p̄. Tribulatio patiētiā opatur Tertio tēperatiōe: qz ex infirmitate debilitat fomes rē tēperatus efficit quis. Si vō accipiat occasionalr: tūc v̄tutis in infirmitate p̄ficif. i. occasio pueniēdi ad p̄fectā v̄tutē: qz homo sciēs se infirmū magis sollicitat' ad resistendū rē ex hoc q̄ magis resistit rē pugnat efficit exercitator: rē per consequēs fortior. Et iō Leui. legit' rē Judic. 3. Qz dñs noluit destruerē omnes habitatores terre: s̄z aliquos reseruauit: vt. s. filij isrl' exercitarent' pugnādo cū eis. Sic etiaz. Scipio nolebat destructionē ciuitatis carthaginēsis: vt. s. dūz romani haberēt hostes exteri' nō sentirent hostā iteriores s̄z quos duri' bellū ē q̄ exteriorēs: vt ip̄e dicebat.

Cōsequēter ponit apl̄s effectū hui' r̄sionis dñice dicēs. (Libētē gloriabor rē.) Ponit autē duplicē effectū. Un' ē gloriatiōis. Uñ dicit. Qz v̄tutis mea p̄ficif in infirmitatib' igit' libētē gloriabor in infirmitatibus meis. i. mihi ad vtilitatē meā datis. Et hoc qz magis cōiungit x̄po. Mihi autē absit gloriari nisi i cruce rē. Gal. vlt. Ecclesi. 10. Qui in pauertate gloriat' rē. Et rō q̄ libētē gloriabor: vt ihabitēt in me v̄tutis x̄pi: vt. s. p̄ infirmitates ihabitēt rē cōsumēt in me grā x̄pi. Esa. 40. Qui dat lapso v̄tutes rē. Alius effectus ē gaudy. Uñ dicit. Propter qd cōplacēo rē. Et circa hoc duo facit. P̄rimo ponit h̄s effectū. Scōdo huius effect' rōnēz assignat ibi. (Cū enī infirmoz rē.) Ponit autē effectus gaudy rē māz gaudy. Dicit ergo. p̄pter qd: qz virtus x̄pi habitat in me in infirmitatibus rē in tribulationibus oibus: rē iō cōplacēo mihi. i. multū delector rē gaudeo de dictis infirmitatibus meis. Jaco. p̄. Nō gaudy exultimate fratres rē. Defectus autē in q̄bus p̄pter grā x̄pi abūdātē delectat' enuumerat. Et p̄mo illos q̄ sunt a causa iteriori rē h̄s sunt infirmitates. Et iō dicit in infirmitatibus. ps. Multiplicate sunt infirmitates eoz postea accelerauerūt. s. ad grā. Scōdo illos q̄ sunt a causa exteriori. Et hos qdēz q̄tum ad verbuz cū dicit. In cōtumelys. s. mihi illatis. Act. 5. Ibant apostoli gaudentes rē. Et q̄tum ad factū: rē hoc vel q̄tum ad defectū honoz. cū dicit. In necessitatib' i. in penurijs neciōz rē in paupertate qua p̄mebat. Et hoc mō accipit necessitas. cū d̄ Roma. 12. Necessitatib' scōz cōicātes. Uel q̄tum ad exp̄metū maloz illatoz: rē h̄s q̄tum ad exteriora. Mar. 5. Beati q̄ p̄secutionē rē. cūz dicit. In p̄secutionibus. s. corporis quas de loco ad locū rē vbiqz exp̄mur. Et q̄tum ad iteriora dicēs. In angustijs. i. in anxietatibus animi. Dañ. 12. Angustie sunt mihi v̄ndiqz rē. Sz mā oīum horū que faciūt ad gaudiū est: qz p̄ x̄po. Quasi dicat. Ideo cōplacēo: qz p̄pter x̄pm patior. p̄ Pet. 4. Nemo vestruz patitur quasi homicida vel fur. Et huius gaudy rōnēz assignat dicēs. cūz enī infirmoz rē. Q. d. Merito cōplacēo mihi in illis: qz quādo infirmoz rē. i. quādo ex his q̄ in me sunt vel ex p̄secutiōe alioz incido in aliqd p̄dicto: adhibetur mihi auxiliū dīnum: per qd cōfirmoz. ps. Cōsolatiōes tue letificauerunt aīam meā. Joel. 3. Infirmitas dicat: qz ego fortis suz. supra. 4. Licet is q̄ foris noster hō corūpat' rē. Exod. p̄. legitur q̄ q̄to plus p̄meban' filij isrl': tāto plus multiplicabātur.

Lectio. III.

Factus sum insipiens: vos me coegistis. Ego enim a vobis debui cōmēdari. Nihil enim minus feci ab his q̄ sunt supra modum apostoli. Tamet si nihil sum: signa tamē apostolatus mei facta sunt super vos in omni patiētiā in signis rē prodigijs rē virtutibus. Quid est enim quod minus habuistis p̄re ceteris ecclesijs: nisi

q̄ ego ipse nō grauaui vos. Donate mibi hanc iniuriam.

Posita cōmēdatione sua: cōsequēter ap̄tus excusat se de his que dixit. ostēdēs se coactū hoc dixisse q̄ ad gloriā suā pertinent. Et circa hoc duo facit. Primo imponit corinthiis cām hō gloriatiōis. Secōdo exponit et manifestat hāc cām ibi. (Ego. n. debui rē.) Dicit ḡ. Cōfiteor q̄ i his oib⁹ cōmēdationibus meis factus sum insipiens. i. v̄ vobis q̄ op⁹ insipientis fecerim: sed hoc nō ex me nec spōte. imo coact⁹ feci et v̄ra culpa fuit. qz vos me coegistis. i. dedistis mibi occasiones. Srequeūter. n. subditi cogūt prelatos aliqua facere: que insipienter facta esse iudicari possunt: sed tñ p loco et tēpore sapiēter facta sunt. Hoc autē qd̄ dixerat in cōi: scz q̄ ipsi fuerūt cā sue cōmēdationis exponit cōsequēter cū dicit. (Ego. n. debui rē.) Ubi dicit q̄ ipsi fuerūt cā sue cōmēdationis. Primo omittendo bona que facere debuissent. In quo exaggerat eoz ingratiudinē. Secōdo cōmittēdo mala in quo detestat eoz malitiā ibi. (Timeo enī ne forte rē.) Circa primū duo facit. Primo cōmemorat qd̄ facere debuissent: oīdēs cām ibi. (Nihil enī minus rē.) Tertio remouet ipsoz excusationē ibi. (Quid est enim qd̄ minus rē.) Dicit ḡ. vere vos me coegistis: qz vos debuissetis facere illud qd̄ ego feci. Uñ dicit. Ego debui cōmendari a vobis qd̄ nō fecistis qñ nece erat. i. qñ pseudo vilipēdēdo me et preferēdo se reddebāt vilē doctrinā et euāgelii xpi a me pdicatu. Uñ qz vos nō cōmendastis me ne deperiret fides xpi in vobis: prorupi in cōmēdationē ppriā. (Sed cōtra. supra. 3. dixit. Nūquid egemus cōmēdatiōis epistolis rē. Quare ḡ voluit cōmendari ab istis? Respōdeo dicendum ē q̄ ap̄tus ppter se nō egebat cōmēdationibus: s̄ p alios. vt. s. dū cōmendaret doctrinā suā eēt i maiori auctoritate et pseudo cōfutarent. Sed qz possent isti dicere. iō nō cōmendauim⁹ te: qz nō est in te aliqd̄ cōmēdatiōe dignum. Propter hoc ap̄tus pbat eis q̄ bñ poterāt eū cōmendare cū dicit. (Nihil. n. rē.) Ostēdēs esse in se multa cōmēdatiōe digna. Et pmo quātū ad p̄terita bona q̄ fecit. Secōdo quātū ad futura q̄ facere itēdit ibi. (Ecce 3. b̄ parat⁹ rē.) Ostēdit autē p̄terita cōmēdabilia q̄ fecit pmo in generali cōmēdatione ad oēs ecclesias. Secōdo in sp̄ali cōmēdatione ad ea q̄ egit apud eos ibi. (Tamen si nihil rē.) Tertio excludit obiectionem ibi. (Quid est. n. rē.) Dicit ḡ. Merito debui cōmendari a vobis qz multa sunt in me cōmēdatione digna. Nam nihil minus feci ad his. s. Petro Jacobo et Joāne q̄ sunt supra modū ap̄tus. i. q̄ vident a quibsdā digniores ap̄tus q̄ ego sum. P̄terea enim dicebant q̄ erāt docti a petro et ioāne q̄ fuerūt docti a xpo: et q̄ petrus et ioānes seruabāt legalia: vnde et ipsi debebāt seruare. Sed qz nihil minus feci ab eis: nec cōmēdationē: nec cōmēdationē ad p̄uersionē fidelium: ostensioes miraculoz: et perpeffiones laborū: imo plus qz supra. Plus oibus laboraui. i. cori. 15. Abundanti⁹ oibus rē. Jō magis sum cōmēdandus. Uel dicunt supra modū q̄ illi. s. petrus et ioānes et iacobus. qz fuerūt pmo p̄uersi ad xps. i. cori. 15. Nouissime autē v̄sus rē. Si fin b̄ accipiat: nihil tñ minus feci eis. qz in modico tēpore. et postq̄ p̄uersus fuit plus laboraui. Sed esto q̄ nihil fecerim cōmēdationē ad ecclesias alias p̄ qd̄ possem cōmendari: multa tñ sp̄alia egi apud vos: de quibus potuissetis me cōmendare. Et iō dicit. Tamen si nihil. i. dato q̄ nihil fecerim in cōparatione ad eos: tamē effect⁹ mee virtutis manifeste apparēt in vobis. et pmo cōmēdationē ad predicationē n̄ram: qua cōuersi estis ad fidē. Et sum ap̄tus vester. Et iō dicit. Signa apostolat⁹ mei. i. mee pdicatiois facta sunt supra vos a deo in quantum credentes cōuersi estis. i. cori. 9. Signaculū apostolat⁹ mei vos estis. i. cori. 4. In xpo iesu per euāgelium ego vos genui. Secundo

per cōuersionē per quā cōfirmatur fides. qz quādo vita cōcordat doctrinē maioris auctoritatis ē doctrina. et v̄tus predicatoris magis apparet p̄ patiētiā. p̄uerb. 19. Doctrina viri per patiētiā noscit. Et iō dicit. In oī patiētiā. Tertio cōmēdationē ad operationē miraculoz. Et iō dicit. In signis rē. Marci. vlti. Illi autē p̄fecti rē. Et hec tria distinguūt: qz virtus est cōe ad oīa miracula. Nā v̄tus est vltimū de potentia. Et ideo aliquid dicitur virtuosum qz ex magna virtute. Quia ergo miracula fiūt ex magna virtute: scilicet diuina. ideo dicunt virtutes. Signū vero referē ad minus miraculū. Prodigii autē ad maximū. Uel dicit signa cōmēdationē ad miracula facta de presenti. prodigia quātū ad miracula de futuris. Uel signa et prodigia dicit miracula q̄ fiunt contra nām: sicut illuminatio ceci: suscitatio mortui rē. Virtutes vero dicit q̄ sunt fm naturā: sed nō eo modo quo nā facit. sicut q̄ ad impositionem manus statim sanētur infirmi: qd̄ etiā nā facit: s̄ successiue. Uel v̄tutes dicit v̄tutes mentis. sicut ē castitas. et hō.

Cōsequēter excludit obiectionē cū dicit. (Quid enim est qd̄ minus rē.) Possent. n. corinthi respoedere ad predicta et dicere: v̄p̄ est q̄ multa bona fecisti et magna. et tñ alij fecerunt plura et maiora q̄ tu. Et iō apud eos et in eoz cōparationem nolimus te cōmendare. Et iō hoc excludit: ostēdēs q̄ nihil minus fecit q̄ illi: sed plus. Et iō dicit. Quid ē enim qd̄ minus habuistis a me p̄ ceteris ecclesiis: id est q̄ alie ecclesie xpi habuerunt per illos cōmēdationē ad spiritualia. Quasi dicat. Nihil: qz ipsi predicauerūt fidē. et apostolus predicta dicit. Illi ostenderunt signa et v̄tutes. et apostolus similiter. Et nō soluz nō minus habuistis: sed plus. qz alij apostoli viuebant de sumptibus illoz quibus predicabant. sed apostolus nō. qz nihil accepit a corinthiis. Et iō dicit. Nisi q̄ ego ipse nō grauaui vos accipiendo vestra. Quasi dicat. Nihil habuistis minus nisi hoc forte reputetis minus. qz nihil accepi a vobis. qd̄ tamen plus est actū. 20. Ad ea que mibi opus erant et his qui mecum sunt necessaria ministrauerunt rē. 2. thesal. 3. Nocte ac die laborantes rē. Esa. 23. Qui excutit manus suas rē. Quasi hoc ipsum reputatis iniuriam: scz q̄ nolui vestra recipere qd̄ feci: quia non dilexi vos et videtur vobis q̄ male fecerim parcatis mibi. Et iō dicit ironice loquendo. Donate id est parcite mibi hanc iniuriam. Hoc modo accipitur donate Ephe. 4. Donantes inuicem sicut et christus vobis donauit.

Lectio.

Ecce tertio hoc paratus suz venire ad vos et non ero grauis vobis. Nō enim quero que vestra sunt sed vos. Nec enim debent filij parentibus thesaurizare: s̄ parentes filijs. Ego autem libentissime impendam et superimpendam ego ipse pro animabus vestris. licet plus vos diligens minus diligar. Sed esto. Ego vos non grauaui. s̄ cū essem astutus dolo vos cepi. Nunquid per aliquem eorum quos misi ad vos circuēni vos? Rogaui titum et misi eum illo fratrem. Nunquid titus vos circuēnit? Nonne eodem spiritu ambulauimus? Nonne eisdem vestigijs? Quis putatis q̄ excusemus nos apud vos. Coram deo in xpo loquimur. Omnia enim charissimi p̄pter edificationem vestram.

Dic ostendit se esse cōmendabilem quātū ad bona futura: que facere intendit. Et duo facit. primo ostendit su

Ad corinthios II.

am propositum de futuro bono quod intendit. Secundo propositi huius ratione assignat ibi. (Nō enī quero quod vestra sunt etc.) Tertio ad rationem similitudinis adhibet ibi. (Nec enim debet etc.) Sciendum est circa primum: quod aliqui contingit quod ideo aliquid non accipiunt uno tempore: ut reseruet se ad aliud tempus: in quo possint et plus recipere et audacius. Ne ergo isti sibi crederent de apostolo: ut id noluisse per maiorem recipere ab eis: ut postmodum reciperet plus: dicit quod non solum hoc fecit olim: sed etiam paratus est facere in futurum. Unde dicit. Ecce iam tertio. id est tertio vice paratus sum venire ad vos. et non ero vobis grauis. Quasi dicat. nec etiam tunc grauior vos accipiendo vestra supra. ii. In omnibus sine onere me seruauit et seruabo. Job. 27. Iustificacione quam cepi tenere etc. Dicit autem. Tertio paratus sum venire. Et non dicit tertio venio: quia bene ter paratus fuit venire ad eos: sed tunc non iuit nisi bis. Paratus enim fuit venire per maiorem vice: et tunc iuit et conuersi sunt. Secunda vice paratus: et fuit ipeditus propter peccatum eorum: et tunc non iuit: de quo excusat se in principio huius epistole. Modo est paratus ire tertio et iuit. Unde bis iuit: et ter fuit paratus ire. Rationem autem huius boni propositi subdit dicens. Non enim quero etc. quod talis est. Constat quod artifex disponit opus suum secundum finem quem intendit. predicatores autem in predicacione aliquid intendunt questum et bona temporalia. et ideo totam predicacionem ad hoc ordinant et disponunt. Alii vero intendunt salutem animarum. Et ideo hoc modo disponunt predicacionem suam secundum quod videtur expediri salutem illorum quibus predicant. Quia ergo apostolus intendebat in predicacione sua salutem corinthiorum et videbat quod non expedit ab eis sumptus: tunc ut profuturum profuturo: tum et quia auari erant: ideo noluit accipere sumptus. Et ideo huius ratione assignat dicens. Ideo non grauior vos sumptus accipiendo. quia non quero que vestra sunt in predicacione mea. sed vos et vestra salutem procurare intendo. Phil. 4. Non quero datum sed futurum. Et ideo dominus dixit apostolis. Facia vos fieri piscatores hominum non pecunie. Hoc etiam figurat Gen. 47. Ubi legitur quod Ioseph emit egyptios in seruitutem regis. quia bonus predicator debet ad hoc studere ut infideles conuertat ad seruitutem christi. Sed huius rationi adaptat similitudinem cum dicit. Nec enim debet etc. Et primo ponit similitudinem. Secundo adaptat eam ibi. (Ego autem libentissime etc.) Tertio arguit eorum ingratitude ibi. (Licet plus vos etc.) Dicit ergo. Quod autem non querat vestra: pro se sile. Videmus enim quod parentes carnales debent thesaurizare filiis carnalibus: quia filii non debent thesaurizare parentibus: sed parentes filijs. Cum ergo ego sum pater vestester spiritualis: et vos sitis filij mei. nolo quod vos thesaurizetis mihi: sed ego vobis. Sed hic est questio de patribus carnalibus. Nam exod. 20. or. Honora patrem tuum etc. In quo etiam precipitur nobis quod ministrum eis necessaria. Ergo filij tenent thesaurizare parentibus. Respondeo dicendum est quod ex precepto tenent filij ministrare et subuenire parentibus in necessarijs: non autem congregare et thesaurizare eis. Nam thesaurizatio et congregatio fit in posterum. Sed nos videmus quod secundum nam filij succedunt parentibus et non conuerso. nisi in aliquo tristi euentu. Et ideo naturaliter amor parentum est ad hoc ut congregent filios. Et hoc modo loquitur apostolus Exo. autem. 20. loquitur dominus de subuentione in necessarijs. Item questio oritur de hoc quod dicit. Parentes filijs etc. Ergo cum prelati sint parentes nostri spirituales: videtur quod male fecerint precipere et alij dando diuitias prelati. Respondeo dicendum est quod non dederunt prelati propter se sed propter pauperes. Et ideo non dederunt eis: sed pauperibus. Et hoc dominus monet Mat. 6. Thesaurizate vobis thesauros in celis etc. Prelati autem dantur tantum pauperibus dispensatoribus.

Consequenter posita similitudine adaptat: in similitudine autem duo propositi. Unum est quod filij non debent thesaurizare parentibus: et hoc in ps. Et aliud est quod parentes debent thesaurizare filijs et dare.

Et quantum ad hoc dicit. Quia ego sum pater vestester: ideo paratus sum dare vobis. Et hoc est quod dicit. Ego libentissime impendam vobis bona spiritualia predicando: et exempla monstrando: sed et temporalia quod et faciebat in quantum predicabat et seruiebat eis cum sumptibus aliarum ecclesiarum. Nec tria ministrare debet quibus platus suis subditis. Unde dominus dixit ter petro. Pasce oues meas. id est pasce verbo: pasce exemplo: pasce temporalibus subsidio. Et non solum ista impendam vobis: sed paratus sum mori pro salute animarum vestrarum. Unde dicit. Et supimpendar pro animabus vestris. Joa. 15. Maiorem charitatem nemo habet etc. Joa. 3. Si christus animam suam pro nobis posuit: et vos debetis etc. Joa. 10. Bonus pastor animam suam etc. In ingratitude istorum increpat consequenter dicens. Licet plus vos diliges etc. Quasi dicat. Libenter impendar pro vobis licet sitis ingrati. quia licet plus vos diliges etc. Et hec comparatio potest exponi dupliciter. Uno modo sic. licet plus diligam vos quam pseudo. tamen minus diligitis: scilicet a vobis quam diligantur pseudo: quos plus diligitis quam me. Et sic patet quod ego plus vos diligo quam illi. quia ego quero salutem vestram tamen. illi vero bona vestra solum. Alio modo sic. licet plus diligam. scilicet vos quam alias ecclesias: tamen minus diligitis a vobis quam ab alijs ecclesijs. Phil. 1. Testis est mihi deus quomodo curam etc. Et quod plus dilexerit corinthios quam alias ecclesias patet: quia plus pro eis laborauit. Illud autem in quo plus laboramus magis consueuimus diligere.

Consequenter cum dicit. (Esto ego vos etc.) Remouet suspicionem. Et primo ponit suspicionem ipsarum. Secundo excludit eam ibi. (Nunquid per aliquem etc.) Tertio rationem exclusionis assignat ibi. (Quomodo putatis quod excusemus etc.) Possit autem esse istorum suspicio talis quod id ipse ab eis pro seipsum non acciperit ut per alios dolose ab eis plus accipiat. Et ideo dicit hoc ponens. Esto id est dato: et concessio quod ego in persona mea: et quod me accipiendo non grauior vos: sed sicut vos credidistis. cum esse in astutus dolo etc. id est per alios detraxi vobis bona vestra plurima. Sed hoc est falsum. quia nihil ex dolo feci. id est thessa. 2. Exhortatio nostra non de errore neque immundicia neque in dolo. Nam ipse erat vere israelita in quo dulus non fuit. Jo. 1. Hanc autem suspicionem excludit consequenter cum dicit. Nunquid per aliquem etc. Et primo in generali. Secundo in speciali. In generali sic. Si per alios voluissem surripere vestra: misissem aliquos qui per procurarent apud vos. Sed nunquid per aliquem eorum quem misi ad vos circumueni vos: extorquendo pro eos vestra. Quasi dicat non. super. 7. Nemine circumuenimus etc. id est thessa. 4. Ne quis circumueniat in negotio fratrem suum. In speciali vero excludit suspicionem predictam cum dicit. Rogavi titum etc. Quasi dicat. Nullus eorum in speciali quem misi ad vos circumuenit vos. Titum enim cum precibus misi ad vos. Et hoc est quod dicit. Rogavi titum etc. De isto habetur supra. 8. Misisti etiam cum illo fratrem: scilicet barnabam vel lucam. supra. 8. Misimus cum illo: scilicet tito fratrem: scilicet alterum dictorum cuius laus est in euangelio. Sed nunquid titus circumuenit vos: Quasi dicat. Non. supra. 8. Gratias ago deo meo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde titi etc. Et quod titus non circumuenit eos: probat per conformitatem titi ad apostolum. Et ponit duplicem conformitatem: scilicet cordis. Et ideo dicit. Nonne eodem spiritu ambulauimus: id est eandem voluntatem habemus. Vel eodem spiritu instigamur ad bene et recte agendum. supra. 4. Habentes autem eundem spiritum etc. Item conformitatem operis. Et ideo dicit. Nonne eisdem vestigijs. id est operibus intendimus: scilicet vestigijs christi. Nam ego sequor vestigia christi. Job 23. Vestigia eius: scilicet christi secutus est pes etc. id est pe. 2. Christus passus est etc. Ut sequamini vestigia eius. Et titus sequitur vestigia mea. id est corin. ii. Imitatores mei estote etc. Et sic patet quod si conformis est mihi in voluntate et opere et ego non

circūueni vos nec itēdo circūuenire. q̄ aut̄ nec ipse circūuenit vos p̄ illud Mat. 7. A fructibus eoz̄ cognoscetis r̄. Rōnē aut̄ exclusiōis subdit dicēs. Quid putatis r̄. Et primo ponit eoz̄ opinionem. Sc̄do excludit eam. Opinio autem istoz̄ erat q̄ apostolus quasi reus r̄ culpabilis oīa verba ista epistolae diceret ad excusationē suā r̄ q̄ non essent vera sed ad excusandū tantū inuenta. r̄ ideo ponēs hanc opinionem ipsoz̄ dicit. Vos putatis olim: id est a principio huius epistolae q̄ excusemus nos apud vos id est q̄ hec verba nō sint vera: sed sint ad excusandū cōficta. Hanc autem excludit sic. Qui enim sic excusat se duo h̄. Unum est q̄ nō vitur verbis veris: sed cōfictis. Aliud est q̄ nō vult pati detrimētū fame sue r̄ glorie. Unde specialiter p̄pter dispēdium fame aliqui excusant se. Sed neutrum istoz̄ ē in nobis. Nō ergo vera ē opinio v̄sa. q̄ aut̄ neutrum istoz̄ sit in nobis patz̄. Nō enī dicimus verba falsa q̄d probō. Primo per testimoniū dei. qz̄ corā deo loquimur. Quasi dicat. Teste deo hoc in veritate dico. Job. 16. Ecce in celo testis meus r̄. Sc̄do p̄ testimoniū x̄pi. quia in x̄po loquimur id est p̄ christum in quo nulla ē falsitas. s̄ p̄ra sc̄do. Ex sinceritate sicut ex deo in christo loquimur. Item nō querimus gloriam nostrā nec timemus infamiam qz̄ oīa que dixi r̄ de reuelationibus r̄ de tribulationibus facio seu dico p̄pter vestraz̄ edificationē. vt. s̄. permaneat in virtute. r̄ expellatis p̄seudo. Roman. 14. Que edificationis sunt inuicem r̄. i. cor. 14. Dia ad edificationē fiant. Joā. 12. Nō pp̄ me hec vox venit sed pp̄ vos r̄.

Lectio.

VI.

Mimeo enim ne forte cum venero: non quales volo inueniam vos. r̄ ego inueniar a vobis qualem non vultis. ne forte contentiones. emulationes. animositates. dissensiones. detractiones. susurationes. inflationes. seditiones sint inter vos. Ne iterum cum venero humiliet me deus apud vos r̄ luceat multos ex his qui ante peccauerunt r̄ nō egerunt penitentiā sup̄ inmundiciā r̄ fornicatione r̄ impudicitia quā gesserunt.

Cōposita vna causa cōmēdationis q̄ prouenit ex omissione corinthioz̄ quātum ad ea q̄ facere debuissent: in qua detestatur eoz̄ ingratitudinem: hic cōsequenter ponit aliā cāz̄ que puenit ex eoz̄ cōmissione quātum ad mala q̄ debuissent vitare. In qua exaggerat eoz̄ maliciā. Et circa hoc duo facit. Primo ponit eoz̄ culpam in generali. Secūdo explanat eaz̄ in speciali ibi. (Ne forte r̄.) Dicit ergo. Nō solum laudauī me p̄pter hoc q̄ vos omisitistis me laudare sed etiam p̄pter periculum vestz̄: q̄d est in h̄ q̄ vos adhe retis p̄seudo. qz̄ dum fouent vos in peccatis exponūt vos in magno periculo: r̄ ideo dicit. Timeo. s̄. ne forte cū venero ad vos personaliter nō inueniaz̄ vos quales vos volo. s̄. iustos: s̄ peccatores r̄ incorrectos r̄ displicatis mihi r̄ ego vobis. qz̄ iusto nō placent peccatores in q̄tum peccatores. Et inueniar talis a vobis r̄ r̄istatus r̄ puniēs qualē me nō vultis habere. Mali enim odiūt correctionē r̄ veritatē. q̄ inimicus factus sum vobis v̄z̄ dicēs vobis r̄. Sic p̄ eoz̄ rum maliciā in generali. s̄. q̄ timebat ne nōdum plene penituerint. In speciali etiā manifestat eoz̄ maliciā cum dicit. (Ne forte r̄tētiōes r̄.) Et circa hoc duo facit. Primo enī enumerat eoz̄ mala p̄sentia. Sc̄do cōmemorat p̄terita mala de q̄bus nōdum penituerūt ibi. (Ne itez̄ cum venero r̄.) Sc̄dum est aut̄ circa primū q̄ corinthiēs post cōuersionē iciderunt in peccatum carnale p̄pter illum

qui uxorem patris habuit. r̄ de hoc in hac parte correcti sunt per primam epistolam nō tamē plene. Sed adhuc aliquid i eis remāsit r̄ supra hoc remāserūt in eis multa peccata sp̄ualia que p̄prie opponūtur charitati. Charitas v̄o duo facit. Primo enim facit corda hominum ad inicē cōsentientia. Sc̄do iducit hoīes ad mutuū p̄fectum. Et iō peccata sp̄itualia ecōtrario p̄mo faciūt homines ad inuicem dissentientes. secundo faciūt eos inuicem offendētes. Et ideo primo enumerat peccata sp̄itualia q̄ pertinet ad dissensionē. Sc̄do ea q̄ faciunt ad offensionē ibi. (Detractiones r̄.) In dissensionib̄ aut̄ p̄cedit ordine retrogrado. Nam s̄m rectum ordinē homines p̄mo dissentiant in q̄tum vnus vult vnum: alius vult cōtrarium. Secūdo ex hoc p̄cedunt ad iferēdum nocumēta. in q̄tum qlibet vellet obtinere in p̄posito suo. Tertio quando non potest obtinere in proposito suo: sed succumbit accenditur celo inuidie. Quarto ex hoc p̄umpit ad r̄tētiōes verboz̄ r̄ ab isto vltimo incipit apostolus dicēs. Ne forte r̄tētiōes r̄. Quasi dicat. Nō solum timeo mala vestra in generali: sed in speciali. ne forte sint in vobis r̄tētiōes de meritis p̄latorum r̄ de baptistis r̄. p̄uer. 20. Non est homini q̄ separat se a cōtētiōib̄ r̄. Ambro. Cōtētiō ē impugnatione veritatis cū cōfidētia clamoris. Et hec r̄tētiō venit ab emulatione. Et ideo dicit. Et emulationes. i. inuidie in his q̄ minores sunt r̄ minus habent. Jacob. 3. Ubi celus r̄ cōtētiō ibi icōstantia r̄. Job. 5. Paruulus occidit inuidia r̄. Sap. 2. Inuidia dyaboli r̄. Et emulatio venit ab aiositate. V̄s dixit. Animositates in vltiōe r̄ illatione nocumēti. Ec̄. 8. Lum audace ne eas r̄. Et animositas venit ex dissensionibus. Et ideo dicit. Dissensiones: odia: r̄ cōtrarietas aiorum. Romanoz̄. vlti. Obseruetis eos q̄ dissensionē r̄ offēdicula r̄. i. cor. 1. Idiplum dicatis omnes. r̄ nō sint in vobis sc̄ismata.

Cōsequēter enumerat eoz̄ mala p̄sentia quantum ad offensionē. Et quia ista specialiter sunt mala in nocumētis verboz̄ r̄ nō factorum. Iō dimissis nocumētis factorum enumerat nocumēta verboz̄: in q̄bus etiam p̄cedit ordine retrogrado. incipiēs a posteriore r̄ hoc ē cum quis expressē malum dicit de aliquo. Et si quidem in manifesto: sic ē detractor. Et ideo dicit detractiones. Romanoz̄. i. Detractores deo odibiles r̄. Si vero in occulto: tunc ē sursurratio. Et ideo dicit susurrōnes: qui latenter semināt discordias. Ec̄. 28. Susurrō r̄ biliguus maledict̄ erit. Et hec duo p̄cedunt ex superbia: que animum inflatum contra aliquos prozumpere facit in mala verba. Et ideo dicit. Inflationes. i. cor. 4. Tanq̄ nō sim venturus ad vos sic inflati r̄. Et he inflationes veniunt ex seditionibus que sunt preparationes partium ad pugnam. quia inter superbos semp̄ iurgia sūt. p̄uerb. 13. Et iō dicit. Seditiōes id est tumultus ad pugnam. p̄uerb. 17. Semper iurgia querit malus. Sic ergo patz̄ eoz̄ maliciā q̄tum ad mala p̄sentia que multa sunt: r̄ in dissensionib̄ r̄ in nocumētis. Manifestat autē eoz̄ maliciā q̄tum ad mala p̄terita de quibus nō penituerunt cum dicit. Timeo ne iterum cum venero humiliet me deus id est affligat apud vos. ita q̄ r̄ luceam multos vestrum ex his qui ante peccauerunt: ante primam epistolam r̄ nō egerunt penitentiā plene post primā epistolā. Et merito luceam. qz̄ sicut gloria p̄ris est gloria filioz̄. ita r̄fusio patris est r̄fusio filioz̄. Sic samuel iugebat saul p̄ Reg. 15. Usq̄quo lugēs saul r̄. Et hoc qz̄ non penituerūt nec egerunt penitentiā de peccatis carnalibus p̄dictis quoz̄ quedam sunt contra nām. Et ideo dicit. De inmundicia id est luxuria contra naturam. Quedam sunt q̄ cōmittuntur cum mulieribus corruptis: s̄z̄ viduis seu cōiugatis. Et ideo dicit. Et in fornicatione. Queda sunt q̄ s̄

ant in corruptioe vginu. Et io dicit. Et ipudicitia. qua ges-
ferut assidue. Gal. 5. Manifesta sunt opa carnis q sunt for-
nicatio imundicia: ipudicitia etc. CAP. XIII.

Ecce tertio hoc venio ad vos. vt in
ore duorum vel trium testium sta-
bit omne verbum. Predixi enim et
predico: vt presens vobis: et nunc ab-
sens his qui ante peccauerunt et ce-
teris omnibus. quoniam si venero iterum non
parcam. An experimentum queritis eius qui in
me loquitur christus. Qui in vobis non ifirma-
tur: sed potens est in vobis. Nam et si crucifi-
sus est ex ifirmitate: sed viuit ex virtute dei. Nam
et nos ifirmi sumus in illo: sed viuemus in eo ex
virtute dei in vobis.

In precedentibus apostolus multa locutus est ad de-
stationem pseudo: hic consequenter loquitur contra illos
q a pseudo sunt seducti. Et circa hoc duo facit. Primo iere-
pat seductos. Secundo consolatur persistetes ibi. (Decetero fra-
tres gaudete etc.) Circa primum primo cominat sententie seue-
ritatem. Secundo ostendit suam iudiciariam potestatem ibi. (An ex-
perimentum queritis etc.) Tertio monet ad correctionem
ibi. (Vosmetipsos tentate etc.) Circa primum primo pmitit
suam presentiam. Secundo pdeterminat sui iudicij formam ibi. (In
ore duorum etc.) Tertio cominat seueram sententiam ibi. (Pre-
dixi enim et predico etc.) Promittit g primum suum aduentum di-
ces. Ecce ego venio. qsi dicat. Tertium sit vobis q venio ad
vos. et io caute vobis ne iueniam vos iparatos: et dicit. 3. no
q tertio iuerit: sed q tertio iaz parauerat ire: et si no iuerat
nisi semel: i scdo apparatu ipedit. i. cor. 4. Veniam ad vos
cito etc. Veniam inq et iudicabo malos sed ordine tui: ita. f. q
in ore duorum vel trium testium accusantium seu testium tra ali-
que sit oē verbum accusatorum qd qdē dē Deut. 17. Nemo oc-
cidetur vno teste dicente testimonium. Et eiusdē. 19. No stabit
testis vnus contra aliquem. Vel aliter. In ore duorum etc. Qua-
si dicat. Hoc qd dico de aduentu meo ad vos ita ē certum si-
cut testimonium duorum vel trium. Sic g ordo iudicij erit. Sed
seueritate sententie cominatur dices. Predixi enim etc. Ubi
primo ifirmat ordinem iudiciarium quo ē pcedendum. in quo exi-
gitur. vt pcedat trina amonitio: et qstus ad hoc dicit. predi-
xi vobis vt presens: bis: qn. f. eram vobiscum: et nunc absens
predico. vt sic ter amoneat. predico inq bis q ante pec-
cauerit et oibus alijs. Quasi dicat. oēs moneo. Secundo pre-
missa monitione pminat sententiam. Ubi dicit. Quoniam si
venero no parcam itez. Quasi dicat. Illis q peccauerunt
peperci prima vice. sed si itez peccauerint. vel si no egerint
penitentiam no parcam eis itez. Et hoc iuste fit. qz ille cui se-
mel remittitur et iterum peccat. si remitteret sibi cresceret
in malicia et efficeret insolens. Et ideo dicit sapiēs puerb.
13. Qui parcat virge odit filium suum etc. Ex h ergo ordinatum
est in ecclesia vt pcedat trina monitio anteq quis senten-
tiam excoicationis fulminet. qz cōtingit qd alig licet sint in
peccatis et offendūt: tñ ex solo verbo amonitionis corrigū-
tur et satisfaciunt. Et etiā a leuiorib⁹ semp icipiēduz est. q
si amonitioe no ducit ne magis isoleseat adhibēda ē seue-
ritas sententie. Eccles. 8. Ex eo qd no pferē cito sententia etc.
Cōsequenter ne possint calūniari de potestate apli osten-
dit apls suā iudiciariam potestatem dices. An experimentum etc.
Ubi tria facit. Prmo ostendit se habere legationem et potesta-
tem iudicandi a xpo. Secundo ostendit virtutē xpi ibi. (Qui in vo-
bis no ifirmat etc.) Tertio ostendit qd vtus xpi etiā ad alios
deriuatur ibi. (Nam et nos ifirmi sum⁹ in illo) Dicit ergo.

si venero no parcam imo seuerissime iudicabo. et hoc bene
possum: qz habeo auctoritatē xpi in puniēdo et remittēdo.
supra. 2. Nam si qd donauit vobis etc. supra. 5. puerb. 10. Le-
gatione fungimur etc. Et io dicit. An experimentum etc. Qua-
si dicat. No est dubitandum de potestate mea. qz qd ego
loquor vel pferēdo sententias vel remittēdo vel predicādo:
loquor a xpo. Exo. 4. Perge g ego ero in ore tuo. Luce. 21.
Ego dabo vobis os et sapiētiam etc. Que ergo hō facit ex istu
ctu spiritus sancti dē qd spiritus sanctus facit. ideo aposto-
lus qz a xpo motus hoc loquebat: attribuit xpo tanqz pri-
cipali dices. Qui in me loquitur xps etc. Sed ne dubitet de
potestate et virtute xpi. ideo cōsequenter apostolus ostēdit
virtutem xpi cū dicit. Qui in vobis etc. Ubi prmo ostendit
vtutem xpi quātum ad ea que in eis apparuerunt. Secun-
do quātum ad ea q in christo sunt ibi. (Nam et si etc.) Dicit
ergo. habeo potestatem iudiciariam a xpo q in me loquitur
q magne vtutis est in vobis dādo dona grāz: distributio-
ne spiritus et alia multa que experti estis et no solum no in-
firmatur: sed potēs est in vobis. qz potēter vos liberauit a
peccato: potēter vos cōuertit ad bonum. ps. Dominus for-
tis etc. Sap. 12. Subest tibi cum volueris posse. Et paulo
ante. Virtutem enim ostendis tu etc. Et no solum potētia
christi apparuit in vobis. sed etiam in seipso. f. in quātum a
morte crucis quā sustinuit ex ifirmitate humana quā assū-
psit ifirmatā in paupertate surrexit et viuit ex virtute dei
que est ipse deus. Talis enim erat illa susceptio que deuz
hominem faceret et hominē deum. i. corinth. 1. Ad ifirmū
est dei fortius est hominibus etc. Vel ex virtute dei. f. p̄s
qui est etiam virtus christi. quia eadem est virtus patris
et filij. Apocal. 1. Qui mortuus etc. Nec etiam virtus christi
deriuatur ad nos. Nam et nos ifirmi etc. quasi dicat. Ad nos
etiam pertinet illa virtus. qz et nos ifirmi sumus in illo. i.
ad intentionē illius inq̄tu ppter ipsum multa patimur et
mortificamus nosmetipsos et humiliamus nos. i. corinth.
4. Nos infirmi ppter xps etc. Supra. 10. Presentia corpo-
ris ifirma. Supra. 4. Semper mortificationē etc. Et ideo
viuemus. i. viuificabimur ex vtute dei in vobis iudicādis.
Gal. 1. Qui suscitauit iesum christum etc. et est sensus. Nos
ex virtute qua xps viuit resuscitatur et illa virtute habe-
mus etiam potestatem iudicandi in vobis. Vel viuemus
simili beatitudine cum eo: et hoc ex virtute dei: qdē vir-
tus dei est in vobis. id est i conscientijs vestris.

Lectio. II.

Vosmetipsos tentate si estis i fide ipsi
vos probate. An no cognoscitis vos-
metipsos. quia christus iesus in vo-
bis est: nisi forte reprobi estis. Spe-
ro autem q cognoscitis. quia nos no sumus re-
probi. Oramus autem deum vt nihil mali fa-
ciatis. no vt nos probati parcamus: sed vt vos
qd bonum est faciatis. Nos autem vt reprobi
simus. non possumus enim aliquid aduersus ve-
ritatem: sed pro veritate. Gaudemus enim quo-
niam nos infirmi sumus. Vos autem potētes
estis. Hoc et oramus vestram consumationem.
Ideo enim hec absens scribo. vt no presens du-
rius agam scdm potestatem quam dominus
dedit mihi i edificationē et no in destructionē.
Post cominationem seneri dei iudicij: subdit apostolus
amonitionē ad pparationē vt iudicij seuez no patiant.
Et prmo ponit ipsam amonitionem. Secundo rationem